

1. De Europese Raad heeft de vorderingen op een groot aantal gebieden besproken en richtsnoeren vastgesteld voor de toekomstige ontwikkeling van het beleid op elk van deze gebieden.
2. De bijeenkomst werd voorafgegaan door een uiteenzetting van de voorzitter van het Europees Parlement, de heer Pat Cox, waarna een gedachtewisseling volgde.
3. De Europese Raad sprak zijn bezorgdheid uit over de lage opkomst bij de verkiezingen voor het Europees Parlement van afgelopen week. Hij erkent dat bij de burgers van Europa het besef van het belang van het werk van de Unie en de betekenis ervan voor hun dagelijks leven moet worden versterkt. Na een eerste bespreking bij deze gelegenheid is de Europese Raad voornemens tijdens zijn volgende bijeenkomst op dit onderwerp terug te komen. In afwachting daarvan is hij ingenomen met het voornemen van het Nederlandse voorzitterschap om verder te werken aan het initiatief "Europa overbrengen" van het Ierse voorzitterschap.

**I. RUIMTE VAN VRIJHEID, VEILIGHEID EN RECHTVAARDIGHEID;
BESTRIJDING VAN HET TERRORISME**

4. De burgers van Europa verwachten in toenemende mate van de Unie dat zij praktische vooruitgang boekt op het gebied van justitie en binnenlandse zaken, op basis van onze gemeenschappelijke waarden met betrekking tot vrijheid, eerbiediging van mensenrechten en fundamentele vrijheden, alsmede de rechtsstaat.
5. De Europese Raad is ingenomen met het verslag van de Commissie over de vorderingen die er zijn gemaakt in het kader van het vijfjarenprogramma van Tampere, waaruit blijkt dat er aanzienlijke vooruitgang is geboekt bij de totstandbrenging van een werkelijke ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid.
6. Hij neemt er nota van dat er in de eerste helft van dit jaar enkele andere belangrijke stappen zijn genomen: de aanneming van de richtlijn inzake asielkwalificaties en het politieke akkoord dat is bereikt over de richtlijn inzake asielprocedures; het politieke akkoord over de richtlijn inzake toelating van onderdanen van derde landen met het oog op studie, enz.; de aanneming van de verordening inzake een Europese executoriale titel voor niet-betwiste schuldvorderingen; de algemene overeenstemming over de tekst van het kaderbesluit inzake wederzijdse erkenning van beslissingen tot confiscatie.
7. De Europese Raad is van mening dat het nu tijd is om de volgende fase van het proces in te luiden. Derhalve verzoekt hij de Raad en de Commissie voorstellen voor een nieuw programma voor de komende jaren op te stellen dat door de Europese Raad vóór eind 2004 zal worden besproken.

8. De Europese Raad onderstreept de noodzaak om vastberaden te blijven streven naar de totstandbrenging van een gemeenschappelijke ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid. Het nieuwe programma moet in verhouding staan tot de omvang van de uitdaging en de verwachtingen van de burgers. Het dient praktisch te zijn en voort te bouwen op de lopende werkzaamheden in het kader van het programma van Tampere en op een evaluatie van de maatregelen van de eerste generatie. Het moet tevens gebaseerd zijn op de algemene beginselen van de noodzaak van een Europese meerwaarde en de inachtneming van het subsidiariteits-, het evenredigheids- en het solidariteitsbeginsel. Tegelijkertijd moet het meerjarenprogramma een aanzienlijke reële vooruitgang betekenen naar een toegenomen wederzijds vertrouwen en de bevordering van gemeenschappelijke beleidsmaatregelen, met inbegrip van praktische samenwerking, die aan al onze burgers ten goede komen.
9. In afwachting van de aanneming van het nieuwe programma moet het elan worden vastgehouden. De Europese Raad legt daarbij bijzondere nadruk op een aantal prioriteiten op het gebied van asiel en immigratie. Het nieuwe Europees Bureau voor de buitengrenzen, waarvoor de verordening bijna is afgerond, moet begin 2005 operationeel worden. De uitvoering van het plan voor het beheer van de zeegrenzen moet worden geëvalueerd. De Raad en de Commissie worden verzocht zich te beraden op verdere voorstellen voor een financieringsinstrument voor terugkeerbeheer en daarbij te putten uit de tot nu toe opgedane ervaring op het gebied van terugkeer. De Raad wordt tevens verzocht zich te buigen over voorstellen die zijn opgenomen in de Commissiemededeling betreffende de inreis in de Europese Unie van personen die internationale bescherming behoeven, alsook in de Commissiemededeling betreffende de verbanden tussen legale en illegale immigratie.
10. Drugsmisbruik en drugshandel zijn plagen die krachtdadig moeten worden aangepakt. De Raad wordt verzocht uiterlijk in december 2004 tot overeenstemming te komen over voorstellen voor een nieuwe EU-drugsstrategie voor de periode 2005-2012. In de voorstellen moet rekening worden gehouden met de slotevaluatie van de Commissie betreffende de drugsstrategie en het actieplan voor de periode 2000-2004 en met de bevindingen van de recentelijk gehouden Conferentie van Dublin over de "EU-drugsstrategie - De weg voorwaarts".

Terrorismebestrijding

11. Tijdens zijn voorjaarsbijeenkomst, na de bomaanslagen in Madrid, heeft de Europese Raad een uitgebreide verklaring over terrorisme aangenomen. De Europese Raad bevestigt andermaal vastbesloten te zijn om de terroristische dreiging op een niet aflatende en allesomvattende wijze aan te pakken. De benoeming van een coördinator voor terrorismebestrijding zal bijdragen tot een betere coördinatie en zichtbaarheid van de EU-activiteiten op dit gebied.

12. De Europese Raad is ingenomen met het verslag over de uitvoering van de op 25 maart aangenomen verklaring. Sindsdien is er aanzienlijke vooruitgang geboekt. Belangrijke stappen zijn, onder meer, de afronding van de besprekingen over de richtlijn betreffende de schadeloosstelling van slachtoffers van misdrijven, de verordening betreffende de invoering van nieuwe functies in het Schengeninformatiesysteem, mede bij de bestrijding van terrorisme, de beschikking van de Raad betreffende het opzetten van het Visum-informatiesysteem, en de overeenkomst tussen Europol en Eurojust.
13. De Europese Raad verwelkomt het herziene actieplan/routeschema van de Raad en roept de instellingen en de lidstaten op om binnen de vastgestelde termijnen aan de lopende verplichtingen te voldoen. Hij zal de uitvoering van het actieplan/routeschema tweemaal per jaar evalueren, met ingang van zijn bijeenkomst in december 2004.
14. De Europese Raad is ingenomen met het verslag van de secretaris-generaal/hoge vertegenwoordiger over de opneming, in het secretariaat-generaal van de Raad, van een inlichtingen-capaciteit inzake alle aspecten van de terroristische dreiging. Hij verzoekt hem dergelijke regelingen zo spoedig mogelijk uit te voeren, rekening houdend met de in de Raad (JBZ) van 8 juni 2004 ingenomen standpunten. Ook verzoekt hij de SG/HV dit vraagstuk te blijven evalueren en tijdens de bijeenkomst van de Europese Raad in december 2004 hierover verslag uit te brengen.
15. Op praktisch en operationeel gebied is de Europese Raad ingenomen met de heroprichting van de Task Force terrorismebestrijding binnen Europol, de stappen die zijn ondernomen om de stroom van criminele en operationele inlichtingen naar Europol te bevorderen, het besluit dat is genomen om de werkstructuren in de Raad te versterken, alsook over de besluiten van de hoofden van de veiligheidsdiensten van de lidstaten om regelmatig bijeen te komen op het niveau van de Task Force terrorismebestrijding. Hij verzoekt de Raad verder te werken aan de voorstellen voor een versterking van het operationeel vermogen van de Task Force van hoofden van politie, opdat uiterlijk in december 2004 nieuwe regelingen kunnen worden aangenomen.
16. Op een aantal prioritaire gebieden moet nu dringend vooruitgang geboekt worden. De Commissie heeft een uitgebreide mededeling gepubliceerd over een informatiebeleid voor wetshandhaving, en wordt verzocht om zo spoedig mogelijk met voorstellen te komen. De Raad wordt opgeroepen om uiterlijk in december 2004, op basis van voorstellen van de hoge vertegenwoordiger en de Commissie, een coherente algemene aanpak uit te werken voor een verdere intensivering van de strijd tegen de financiering van terrorisme. Uiterlijk in juni 2005 moet de Raad overeenstemming bereiken over de initiatieven inzake de uitwisseling van informatie en de samenwerking op het gebied van strafbare feiten van terroristische aard en inzake het bewaren van communicatiegegevens. Uiterlijk in december 2005 moet overeenstemming worden bereikt over het initiatief inzake de vereenvoudiging van de uitwisseling van informatie en inlichtingen tussen wets-handhavingsinstanties.

17. De Raad en de Commissie worden verzocht de vermogens van de lidstaten te beoordelen om alle soorten van terroristische aanslagen te voorkomen en het hoofd te bieden aan de gevolgen ervan, de beste praktijken te bepalen en de vereiste maatregelen voor te stellen. De bestaande samenwerking op het gebied van civiele bescherming moet worden opgevoerd, als teken van de bereidheid van de lidstaten om bij een terroristische aanslag in een van de lidstaten of bij een aanslag op EU-burgers die in het buitenland wonen, solidair op te treden. De Raad wordt verzocht om nog dit jaar op basis van een gecoördineerde aanpak van de SG/HV en de Commissie een alomvattende strategie op te stellen voor een betere bescherming van kritieke infrastructuren.

Een geïntegreerde aanpak

18. De Europese Raad onderstreept dat er gebruik moet worden gemaakt van de uitgebreide instrumenten waarover de Europese Unie beschikt om alle factoren die tot het terrorisme bijdragen aan te pakken. Hij benadrukt dat de bestrijding van het terrorisme volledig in het EU-beleid inzake externe betrekkingen geïntegreerd moet worden en verzoekt dat aan de Europese Raad in december concrete voorstellen worden gedaan voor de wijze waarop dat het beste bereikt kan worden.
19. De Europese Raad benadrukt dat solidariteit en internationale samenwerking onontbeerlijk zijn voor terrorismebestrijding en voor de aanpak van de onderliggende oorzaken. De Unie zal initiatieven blijven ontplooiën voor nauwere samenwerking met internationale organisaties, in het bijzonder met de Verenigde Naties, en een zo nauw mogelijke coördinatie met de Verenigde Staten en andere partners in stand houden. Terrorismebestrijding moet een essentieel onderdeel zijn van de politieke dialoog met derde landen, met bijzondere nadruk op bekrachtiging en uitvoering van internationale verdragen, het voorkomen van de financiering van terrorisme, het aanpakken van factoren die bijdragen aan terrorisme, alsmede op non-proliferatie en wapenbeheersing.

II. UITBREIDING

Bulgarije en Roemenië

20. De Europese Raad onderstreept dat Bulgarije en Roemenië een integrerend deel zijn van de huidige uitbreidingsronde, in het kader waarvan er op 1 mei 2004 tien nieuwe lidstaten tot de Unie zijn toegetreden. De Unie brengt in herinnering dat de leidende beginselen die golden voor de toetredingsonderhandelingen met de tien nieuwe lidstaten onverminderd van toepassing zijn op Bulgarije en Roemenië, die deel uitmaken van hetzelfde alomvattende en onomkeerbare uitbreidingsproces.

21. De Europese Raad is verheugd over de zeer grote vooruitgang die Bulgarije en Roemenië de afgelopen maanden in de toetredingsonderhandelingen hebben geboekt, en herhaalt het gemeenschappelijke doel van de Unie om de twee landen, als zij er klaar voor zijn, in januari 2007 te verwelkomen als leden van de Unie.
22. Door begin dit jaar een akkoord te bereiken over een rechtvaardig en billijk financieel pakket voor Bulgarije en Roemenië heeft de Unie het pad geëffend voor afronding van de onderhandelingen over de voornaamste financiële hoofdstukken, en de toetredingsonderhandelingen met de beide landen zijn daarmee in een belangrijk stadium aangeland. Mits Bulgarije en Roemenië reële, effectieve vorderingen blijven maken bij de hervormingen en de voorbereidingen ter plaatse op de toetreding, dan bevestigt de Unie dat zij vastbesloten is de toetredingsonderhandelingen voor beide landen in 2004, op basis van hun eigen merites, tot een succesvol einde te brengen.
23. De Unie neemt er met veel voldoening nota van dat de onderhandelingen met Bulgarije over alle resterende hoofdstukken voorlopig zijn afgerond en dat ook Roemenië belangrijke vooruitgang heeft geboekt en aanzienlijk dichterbij de verwezenlijking van deze doelstelling is geraakt. De lidstaten en de Commissie zullen Roemenië hierin blijven bijstaan. De Europese Raad ziet uit naar het periodiek verslag voor 2004 van de Commissie waarin zal worden nagegaan of beide landen in staat zijn om bij de toetreding alle verplichtingen van het lidmaatschap op zich te nemen. Met het oog op de ondertekening van het Toetredingsverdrag voor Bulgarije en Roemenië, zo vroeg mogelijk in 2005, zal er in juli 2004 worden begonnen met de opstelling van dat verdrag voor beide landen.
24. Het is voor Bulgarije en Roemenië van cruciaal belang om voorbereid te zijn op alle verplichtingen van het lidmaatschap. De Unie roept beide landen er derhalve toe op hun inspanningen nog verder op te voeren, teneinde in januari 2007 gereed te zijn voor het lidmaatschap. De Unie onderstreept dat zij in het bijzonder aandacht moeten besteden aan de verbetering van hun bestuurlijke en gerechtelijke capaciteit, alsmede aan de voortzetting van de economische en structurele hervormingen en aan de volledige en tijdige uitvoering van de overeengekomen verbintenissen. De Unie zal de voorbereidingen en de uitvoering van de verbintenissen op alle gebieden van het acquis nauwlettend volgen.

Turkije

25. De Europese Raad is ingenomen met de aanzienlijke vooruitgang die tot dusver door Turkije is geboekt bij het hervormingsproces, waaronder de belangrijke en omvangrijke grondwetswijzigingen die in mei zijn aangenomen. Hij spreekt zijn waardering uit voor de voortdurende inspanningen van de Turkse regering om aan de politieke criteria van Kopenhagen te voldoen. In dat verband benadrukt de Europese Raad het belang van afronding van het resterende wetgevingswerk en van bespoediging van de werkzaamheden, teneinde doorslaggevende vooruitgang te boeken bij de volledige en tijdige uitvoering van de hervormingen op alle bestuurlijke niveaus en in het gehele land.
26. De Europese Unie zal Turkije blijven bijstaan bij zijn voorbereidingen, en zal zich blijven inzetten voor een volledige uitvoering van de pretoetredingsstrategie, met name wat betreft de verbetering van de onafhankelijkheid en de werking van de rechterlijke macht, het algemene kader voor de uitoefening van de fundamentele vrijheden (vereniging, meningsuiting en godsdienst), de culturele rechten, de verdere afstemming van de civiel-militaire betrekkingen op de Europese praktijk en de situatie in Zuidoost-Turkije.
27. De Unie herhaalt zijn toezegging dat, indien de Europese Raad in december 2004 op basis van een verslag en een aanbeveling van de Commissie, besluit dat Turkije aan de politieke criteria van Kopenhagen voldoet, de EU onverwijld de toetredingsonderhandelingen met Turkije zal openen.
28. De Europese Raad spoort de Turkse regering ertoe aan zich resoluut te blijven inzetten voor macro-economische en financiële stabilisatie, alsmede voor volledige uitvoering van de agenda voor structurele hervormingen.
29. De Europese Raad verzoekt Turkije met de Commissie, namens de Gemeenschap en haar 25 lidstaten, onderhandelingen af te sluiten over de aanpassing van de Overeenkomst van Ankara, teneinde de toetreding van de nieuwe lidstaten in aanmerking te nemen.
30. De Europese Raad looft de positieve bijdrage van de Turkse regering aan de inspanningen van de secretaris-generaal van de VN om tot een alomvattende regeling van het Cyprusvraagstuk te komen.

Kroatië

31. De Europese Raad begroet met instemming het advies van de Commissie over het verzoek van Kroatië om toetreding tot de EU en de aanbeveling om toetredingsonderhandelingen te openen. De Europese Raad heeft zich op het verzoek beraden op basis van het advies, en heeft er nota van genomen dat Kroatië voldoet aan de politieke criteria van de Europese Raad van Kopenhagen van 1993 en aan de voorwaarden van het stabilisatie- en associatieproces die in 1997 door de Raad zijn vastgesteld. Hij heeft besloten dat Kroatië een kandidaat-lidstaat is en dat het toetredingsproces moet worden ingeluid.
32. De Europese Raad heeft besloten om begin 2005 een bilaterale intergouvernementele conferentie met Kroatië te beleggen om de onderhandelingen te beginnen. Voordat het zover is, zal de Raad een algemeen onderhandelingskader overeenkomen, waarbij ten volle rekening wordt gehouden met de ervaringen die met het vijfde uitbreidingsproces zijn opgedaan. De Europese Raad verzoekt de Commissie om, vóór het verstrijken van haar ambtstermijn, een evaluatie hierover voor te leggen. Hij bevestigt dat de onderhandelingen zullen stoelen op de eigen verdiensten van Kroatië en dat het voortgangstempo uitsluitend zal afhangen van de vorderingen die Kroatië maakt bij het voldoen aan de vereisten voor het lidmaatschap.
33. De Europese Raad benadrukt dat Kroatië zijn volledige medewerking moet blijven verlenen aan het ICTY en alle nodige stappen moet ondernemen om ervoor te zorgen dat de laatste aangeklaagde wordt opgespoord en naar Den Haag wordt overgebracht. Kroatië moet tevens meer inspanningen leveren inzake de rechten van minderheden, de terugkeer van vluchtelingen, de hervorming van de rechterlijke macht, regionale samenwerking en corruptiebestrijding.
34. Ter voorbereiding van de onderhandelingen is er allereerst een analyse van het acquis vereist, die wellicht het best in het kader van de stabilisatie- en associatieovereenkomst met Kroatië kan worden verricht.
35. De Europese Raad verzoekt de Commissie een pretoetredingsstrategie voor Kroatië te ontwikkelen, inclusief het noodzakelijke financiële instrument.
36. De Europese Raad neemt nota van het besluit van Kroatië om geen enkel aspect van de beschermde ecologische en visserijzone op EU-lidstaten toe te passen. In dit verband is hij ingenomen met de overeenkomst die Italië, Slovenië en Kroatië hebben bereikt tijdens de trilaterale ontmoeting van 4 juni 2004 in Brussel.

Gevolgen van de status van Kroatië voor de andere landen van de Westelijke Balkan

37. De Europese Raad benadrukt dat het bereiken door Kroatië van de status van kandidaat-lidstaat een aanmoediging voor de andere landen van de Westelijke Balkan moet zijn om hun hervormingen voort te zetten. Hij herhaalt zijn verbintenis tot volledige uitvoering van de agenda van Thessaloniki, waarin duidelijk wordt gemaakt dat de toekomst van de Westelijke Balkan binnen de Europese Unie ligt. De vorderingen van de verschillende landen van de regio op de weg naar Europese integratie zullen parallel lopen aan de regionale aanpak, die een essentieel onderdeel van het EU-beleid blijft. De Europese Raad spoort Kroatië aan om krachtig te blijven bijdragen aan de ontwikkeling van nauwere regionale samenwerking.
38. De Europese Raad heeft de in de bijlage weergegeven conclusies over de presidentsverkiezingen in Servië aangenomen.

III. FINANCIËLE VOORUITZICHTEN

39. De Europese Raad neemt nota van het analytisch verslag dat door het voorzitterschap is opgesteld aan de hand van voorbereidende besprekingen in de Raad. Hij beschouwt dit verslag als een nuttige bijdrage voor de verduidelijking van de vraagstukken en de standpunten en als een informatieve reactie op de mededeling van de Commissie en voor de opstelling van haar wetsvoorstellen. Het komende voorzitterschap wordt verzocht om aan de in het analytisch verslag vermelde vraagstukken te blijven werken. Bij de verdere werkzaamheden met betrekking tot de financiële vooruitzichten dient ten volle rekening te worden gehouden met de respectieve standpunten van de lidstaten en moet de hand worden gehouden aan het in het strategische meerjarenprogramma beoogde tijdschema.

IV. ECONOMIE, SOCIALE ZAKEN, WERKGELEGENHEID EN MILIEU

Globale richtsnoeren voor het economisch beleid en werkgelegenheidsrichtsnoeren

40. De Europese Raad hecht zijn goedkeuring aan het ontwerp van de actualisering van de globale richtsnoeren voor het economisch beleid, waarin specifiek naar de eurozone wordt verwezen, alsook aan het ontwerp van de werkgelegenheidsrichtsnoeren en de werkgelegenheidsaanbevelingen. De Europese Raad is ingenomen met de twee grote vernieuwingen in het economisch en werkgelegenheidsproces van dit jaar: de integratie van de tien nieuwe lidstaten in het vaste beleidskader en de opneming van de beleidsboodschappen van het verslag van de Taakgroep werkgelegenheid, onder voorzitterschap van de heer Wim Kok, in de werkgelegenheidsaanbevelingen. Hij beklemtoont dat de lidstaten erop moeten toezien dat beide categorieën van richtsnoeren en de aanbevelingen volledig en op samenhangende wijze worden uitgevoerd.

Hervormingsagenda van Lissabon

41. De Europese Raad is ingenomen met de vooruitgang die er sinds zijn voorjaarsbijeenkomst is geboekt op belangrijke punten die de burgers rechtstreeks en materieel ten goede komen in het kader van het streven van de Unie naar de verwezenlijking van sociale, economische en milieudoelstellingen. Daarbij heeft hij waardering voor de goede samenwerking die de Raad met het aftredende Europees Parlement en de Commissie heeft gehad in een periode van aanzienlijke mogelijkheden en uitdagingen. De Europese Raad wenst met name de nadruk te leggen op de grote vooruitgang die is geboekt op de volgende gebieden:
- het **actieplan inzake financiële diensten**, met de nodige besluiten die zijn genomen over de resterende onderdelen daarvan, die betrekking hebben op transparantie en beleggingsdiensten;
 - de **mobilititeit** van de Europese burgers, ondernemingen en diensten; door wetgeving inzake erkenning van beroepskwalificaties, coördinatie van de sociale zekerheid, de Europass en de invoering van de Europese ziekteverzekeringskaart;
 - **intellectuele-eigendomsrechten** en regelingen voor de octrooieerbaarheid van in computers geïmplementeerde uitvindingen, door een akkoord over maatregelen ter stimulering en bescherming van Europese innovatie;
 - **consumentenbescherming**, door maatregelen inzake handhaving en inzake oneerlijke handelspraktijken;
 - **milieubescherming**, door maatregelen betreffende de luchtkwaliteit, bescherming van de zee, milieuaansprakelijkheid, behoud van de biodiversiteit en klimaatverandering, inclusief de implementatie van alle vereiste mechanismen voor de EU-regeling voor de handel in emissierechten, teneinde de naleving van de doelstellingen van het Protocol van Kyoto te vergemakkelijken;
 - **infrastructuurontwikkeling**, door de besluiten betreffende de trans-Europese netwerken voor vervoer en energie.
42. De Europese Raad betreurt dat het niet mogelijk is gebleken unanieme overeenstemming te bereiken over de aanneming van een verordening inzake het Gemeenschapsoctrooi. Er moet een bezinningsperiode worden ingelast om te bezien hoe het nu verder moet, rekening houdend met het feit dat alle lidstaten het beginsel van een Gemeenschapsoctrooi ondersteunen.
43. De Europese Raad spreekt zijn steun uit voor de oprichting van een Europees genderinstituut, op basis van een in de Raad bereikt politiek akkoord, waarmee de gelijkheidsdoelstellingen van de Lissabonagenda worden weerspiegeld, en verzoekt de Commissie een specifiek voorstel in te dienen.

44. De Europese Raad herhaalt zijn oproep aan de Raad en aan de lidstaten om zich meer inspanningen te getroosten teneinde de achterstand bij de uitvoering van de Lissabonstrategie in te lopen.
45. In het licht van de goede voorbereidende werkzaamheden die zijn verricht met betrekking tot de voorstellen en initiatieven die verder zullen bijdragen aan duurzame groei en ontwikkeling, spoort de Europese Raad ertoe aan spoed te zetten achter de werkzaamheden betreffende, onder meer, de volgende aangelegenheden:
- alle nodige regelingen om tot een **beter regelgeving** in de Europese Unie te komen;
 - verbeteringen op het gebied van **ondernemingsbestuur**;
 - de voorgestelde kaderrichtlijn betreffende **diensten**;
 - behandeling van het Witboek van de Commissie over **diensten van algemeen belang**;
 - het voorstel met betrekking tot **chemische stoffen** (REACH);
 - stimulering van de **mobilititeit van onderzoekers**, als voorbeeld van een praktische maatregel om innovatie nog meer te bevorderen;
 - de evaluatie van de **strategie voor duurzame ontwikkeling**;
 - verdere besprekingen over **emissiereductiestrategieën** in het kader van de klimaatverandering en over het promoten van **milieutechnologieën**;
 - de uitvoering van de maatregelen die nodig zijn voor het verwezenlijken van de overeengekomen doelstelling om vóór 2010 de achteruitgang van de **biodiversiteit** tot staan te brengen;
 - de bespreking van de mededeling van de Commissie over de strategie ten aanzien van de **ultraperifere regio's**.
46. In de aanloop naar de tussentijdse evaluatie van de Lissabonstrategie ziet de Europese Raad uit naar het verslag van de Groep op hoog niveau, dat vóór 1 november 2004 aan de Commissie moet worden voorgelegd.

V. HET VREDESPROCES IN NOORD-IERLAND

47. De Europese Raad neemt nota van de problemen die zich momenteel voordoen in het vredesproces in Noord-Ierland en steunt de inspanningen van beide regeringen om de instellingen waaraan bevoegdheden zijn overgedragen, weer te doen functioneren. Ter ondersteuning van deze inspanningen roept de Europese Raad de Commissie op om te onderzoeken of het mogelijk is om interventies uit hoofde van het programma PEACE II en het Internationaal Fonds voor Ierland, te doen aansluiten op de interventies van de andere programma's van de Structuurfondsen die in 2006 aflopen, met inbegrip van de financiële implicaties.

VI. EXTERNE BETREKKINGEN/GBVB/EVDB

Europese veiligheidsstrategie

48. De Europese Raad herhaalt dat de Europese veiligheidsstrategie, die is aangenomen tijdens de bijeenkomst van de Europese Raad van december 2003, een zeer belangrijk kader vormt voor het formuleren van het beleid. De afgelopen zes maanden is er gezorgd voor follow-up, ook in de vier genoemde gebieden voor voorbereidend werk (effectief multilateralisme met een centrale rol voor de VN; terrorismebestrijding; een strategie ten aanzien van het Midden-Oosten en een alomvattend beleid inzake Bosnië en Herzegovina). De Europese Raad heeft het aantredende voorzitterschap verzocht deze werkzaamheden samen met de SG/HV en de Commissie voort te zetten.
49. De Europese Raad is in het bijzonder ingenomen met de specifieke aandacht voor effectief multilateralisme, die blijkt uit de toezending van de EU-bijdrage aan het panel op hoog niveau, van de VN-secretaris-generaal, inzake dreigingen, uitdagingen en veranderingen, ter ondersteuning van een versterking van de VN, uit de werkzaamheden betreffende de uitvoering van de Gezamenlijke EU-VN-verklaring van 24 september 2003 over de samenwerking inzake crisisbeheersing, alsmede uit gezamenlijke verbintenissen inzake steun voor effectief multilateralisme, die zijn aangegaan met belangrijke regionale partners. Ook ziet de Europese Raad uit naar de voorstellen die de SG/HV en de Commissie moeten indienen betreffende concrete stappen ter bevordering van de ontwikkeling van een internationale orde die op regels is gebaseerd.
50. De Europese Raad spreekt zijn tevredenheid uit over de aanneming door de Raad van basisprincipes inzake het gebruik van beperkende maatregelen (sancties) in de context van de verdere ontwikkeling van een beleidskader voor meer effectief multilateralisme dat strookt met de Europese veiligheidsstrategie.
51. De Europese Raad heeft een alomvattend beleid inzake Bosnië en Herzegovina aangenomen, bestaande uit praktische regelingen ter versterking van de samenhang en de doeltreffendheid van de inzet van de EU voor het Europese perspectief van het land.
52. De twee resterende gebieden - de bestrijding van terrorisme en een strategie ten aanzien van het Midden-Oosten - worden elders in deze conclusies besproken.

Bestrijding van armoede en HIV/AIDS

53. De Unie moet haar leidende rol in de strijd tegen de armoede in de wereld blijven versterken. De Europese Raad geeft uiting aan zijn bezorgdheid over de gebrekkige vooruitgang bij de verwezenlijking van de millenniumdoelstellingen voor ontwikkeling, vooral in Afrika. Hij herhaalt dat de EU zich nog meer zal inzetten om de in Monterrey gedane toezeggingen na te komen, onder meer door innoverende financieringsbronnen aan te boren, en dat zij het streven van de VN om meer vaart te zetten achter het verwezenlijken van de millenniumdoelstellingen krachtig zal steunen.
54. De Europese Raad vestigt wederom de aandacht op de enorme schade die HIV/AIDS nog steeds aanricht in veel van de armste landen van de wereld: ondanks enige vooruitgang maakt de pandemie tientallen jaren van ontwikkelingswerk in Afrika ongedaan en zij verspreidt zich ook in een angstaanjagend tempo in sommige andere gebieden. Het is essentieel dat de EU en de andere internationale partners zich onverminderde inspanningen blijven getroosten. De Europese Raad roept de Unie en de betrokken regionale instanties op krachtdadig voort te bouwen op het resultaat van de ministeriële conferentie over HIV/AIDS in Europa en Centraal-Azië die het voorzitterschap op 23/24 februari in Dublin heeft georganiseerd.

Uitdagingen voor het beleid aangaan

55. De Unie neemt significante stappen om het hoofd te bieden aan een reeks essentiële uitdagingen voor het beleid. De Europese Raad hecht zijn goedkeuring aan het verslag van het voorzitterschap over EU-activiteiten in het kader van de conflictpreventie; de toekomstige voorzitterschappen worden verzocht voort te bouwen op de aanzienlijke vorderingen die zijn geboekt om de Unie op dit gebied actiever, capabeler en samenhangender te maken. Op het gebied van de mensenrechten verwelkomt de Europese Raad de aanneming van de EU-richtsnoeren inzake mensenrechtenorganisaties en de aanneming van een strategie voor de uitvoering van de EU-richtsnoeren betreffende kinderen en gewapende conflicten.
56. Tevens bevestigt de Europese Raad dat hij alle instrumenten zal gebruiken die hem ter beschikking staan bij de bestrijding van de verspreiding van massavernietigingswapens en de overbrengingsmiddelen daarvoor. Hij hecht zijn goedkeuring aan het verslag over de uitvoering van de EU-strategie tegen de verspreiding van MVW en heeft een verklaring aangenomen over strafrechtelijke sancties met betrekking tot voor MVW bestemde materialen.

Een actievere en capablere Europese Unie

57. De Europese Raad hecht zijn goedkeuring aan het voortgangsverslag van het voorzitterschap over het EVDB, dat tevens het mandaat voor het aantredende voorzitterschap omvat.

58. Hij heeft waardering voor de substantiële vooruitgang die is geboekt bij de voorbereidingen voor een EVDB-missie, als vervolg op SFOR, in Bosnië en Herzegovina. Hij verzoekt het komende voorzitterschap en de SG/HV werk te maken van de operationele planning voor de EVDB-missie, mocht de NAVO tijdens zijn komende Top in Istanbul ertoe besluiten SFOR te beëindigen. Dit is tevens een praktisch voorbeeld van het strategische partnerschap inzake crisisbeheersing met de NAVO.
59. De Europese Raad neemt nota van het succesvolle verloop van de beide lopende ESDP-missies - de EU-politiemissie in Bosnië en Herzegovina en Operatie Proxima in de Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië. Ook is hij ingenomen met de vorderingen in verband met de inzet van de eerste EU-rechtsstaatmissie in het kader van het EVDB, die spoedig in Georgië een aanvang zal nemen.
60. Er is concrete vooruitgang geboekt met betrekking tot een versterking van de EU-vermogens. De Europese Raad stemt in met de nota "Hoofddoel 2010". De Europese Raad staat tevens achter het actieplan voor civiele crisisbeheersing en spreekt zijn voldoening uit over de stappen die zijn gezet ter verdere verbetering van het EU-vermogen om militaire snellereactieoperaties in het kader van crisisbeheersing te ondernemen. Hij steunt tevens de uitwerking van de wijze waarop de EU militaire vermogens ter beschikking zou kunnen stellen ter ondersteuning van de VN. Het komende voorzitterschap en de SG/HV wordt verzocht om de contacten met de VN hierover voort te zetten.
61. De Europese Raad spreekt zijn voldoening uit over de overeenstemming inzake het gemeenschappelijk optreden betreffende de oprichting van het Europees Defensiebureau.
62. De Europese Raad is ingenomen met de aanzienlijke vooruitgang bij "Europese defensie: het overleg NAVO/EU, planning en operaties", zoals omschreven in de aangenomen conclusies die in de bijlage staan en komt overeen aan de genoemde punten verder te werken. Hij benadrukt dat het van belang is dat deze maatregelen zo spoedig mogelijk in werking treden en dat de nodige middelen bij voorrang beschikbaar worden gesteld, om aldus de nieuwe EVDB-instrumenten in staat te stellen volgens het overeengekomen tijdschema met hun werkzaamheden te beginnen.

Initiatieven voor het instellen van nieuwe partnerschappen

Europees beleid ten aanzien van de buurlanden

63. De Europese Raad is ingenomen met de Commissievoorstellen voor een Europees nabuurschapsbeleid (ENP) en hecht zijn goedkeuring aan de RAZEB-conclusies van 14 juni. De uitbreiding heeft de Unie dichterbij haar burens in het oosten en het zuiden gebracht. De Europese Raad herhaalt hoe belangrijk hij het acht dat de samenwerking met deze burens wordt versterkt, op basis van partnerschap en gedeelde verantwoordelijkheid en voortbouwend op gedeelde waarden, namelijk democratie en eerbiediging van de mensenrechten.
64. De Europese Raad is verheugd over de versterkte dialoog met alle ENP-partners, zowel uit het oosten als uit het zuiden. Hij merkt op dat de komende top op 8 juli 2004 de gelegenheid bij uitstek is om de balans op te maken van de betrekkingen tussen de EU en Oekraïne. Hij is voorts ingenomen met het feit dat Armenië, Azerbeidzjan en Georgië in het ENP worden opgenomen. De EU krijgt hiermee een nieuw belangrijk instrument om in elk van deze landen de voortgang met betrekking tot de hervormingsagenda in ruimere zin te bevorderen. In dit verband is de Europese Raad ingenomen met het zeer positieve resultaat van de internationale donorconferentie voor Georgië, die op 16 juni in Brussel is gehouden. Tevens zal het mogelijk zijn alle voordelen van ENP uit te breiden tot Belarus als het land na vrije en eerlijke verkiezingen over een democratisch bestuur beschikt. Intensievere steun voor het maatschappelijk middenveld in Belarus zal meehelpen om te komen tot een meer democratisch, stabiel en welvarend land.
65. De Europese Raad stemt ermee in dat ENP-actieplannen worden ontwikkeld met alle Europees-mediterrane partners waarvoor een associatieovereenkomst van kracht is geworden. Hij verzoekt de Raad en de Commissie de werkzaamheden voort te zetten. Hij neemt er nota van dat de Commissie, waar nodig met de hulp van de hoge vertegenwoordiger, vóór juli voorstellen voor een eerste reeks actieplannen met landen in het oosten en het zuiden, die in overleg met de partnerlanden zijn opgesteld, bij de Raad ter bespreking zal indienen.

Strategisch partnerschap met het Middellandse-Zeegebied en het Midden-Oosten

66. De Europese Raad hecht zijn goedkeuring aan het verslag van het voorzitterschap, de SG/HV en de Commissie over het strategisch partnerschap van de EU met het Middellandse-Zeegebied en het Midden-Oosten. Dit verslag zal een consistente basis vormen voor het beleid van de EU ten aanzien van de betrokken landen, omdat het algemene beginselen en doelstellingen bevat.

67. Doel van dit strategisch partnerschap is het bevorderen van de ontwikkeling van een gemeenschappelijke ruimte van vrede, voorspoed en vooruitgang in het Middellandse-Zeegebied en het Midden-Oosten. Het bevat een concrete beleidsagenda aan de hand waarvan de Unie zal trachten om, via partnerschap en dialoog en in het besef van verschillen,
- politieke hervorming, behoorlijk bestuur, democratie en mensenrechten te bevorderen;
 - handel en economische samenwerking, economische liberalisering en intermenselijke contacten te stimuleren;
 - conflictpreventie en -oplossing in het Middellandse-Zeegebied en het Midden-Oosten te bevorderen, evenals maatregelen tegen terrorisme, verspreiding van massavernietigingswapens en illegale immigratie.
68. De Europese Unie herhaalt haar opvatting dat er pas een echte gemeenschappelijke ruimte van vrede, voorspoed en vooruitgang zal kunnen ontstaan indien er een rechtvaardige en duurzame regeling van het Arabisch-Israëliëse conflict tot stand komt. Voortgang bij de oplossing van het conflict kan echter geen voorwaarde zijn voor het aanpakken van de hervormingsproblematiek waarmee onze partners in het Middellandse-Zeegebied en het Midden-Oosten worden geconfronteerd, en het omgekeerde geldt evenmin.
69. De Europese Raad erkent dat de genoemde uitdagingen niet kunnen worden aangegaan indien de status quo wordt gehandhaafd. Hij is verheugd over het feit dat de landen van het Middellandse-Zeegebied en het Midden-Oosten het daarmee eens zijn. Hun bereidheid tot hervormingen is uitgesproken, zowel in hun overleg met de Unie als middels publieke verklaringen, inzonderheid de Verklaring van Tunis van de Top van de Arabische Liga van 22/23 mei 2004 en de eerdere verklaringen van Alexandrië en Sana'a.
70. De Europese Unie zal deze doelstellingen in de eerste plaats door middel van de bestaande structuren en regelingen met haar partners trachten te verwezenlijken. Het Europees-mediterraan partnerschap en het Europese nabuurschapsbeleid zullen de hoeksteen blijven van het kader voor de betrekkingen van de Unie met de landen van het Middellandse-Zeegebied. De EU zal voorts de betrekkingen versterken met de leden van de Samenwerkingsraad van de Golf en andere landen van het Midden-Oosten. Zij zal ervoor zorgen dat regionale en bilaterale bijstandsprogramma's uit hoofde van deze instrumenten en kaders de bovengenoemde doelstellingen weerspiegelen en tot de verwezenlijking ervan bijdragen.
71. De Europese Raad herhaalt dat de EU ertoe bereid is zich met de VS en andere partners voor de samenwerking met de betrokken landen in te zetten. Hij ziet uit naar de evaluatie van het vredesproces in het Midden-Oosten en het zoeken naar mogelijkheden om onze respectieve inspanningen ter ondersteuning van het hervormingsproces te coördineren tijdens de komende EU-VS-Top op 26 juni 2004.

72. De Europese Raad zal de ontwikkelingen in het kader van het strategisch partnerschap volgen en in juni 2005 de vooruitgang en de toekomstige richting bespreken.

Samenwerking met strategische partners

73. De Unie blijft haar betrekkingen met belangrijke strategische partners ontwikkelen via vruchtbare samenwerking in een heel scala van aangelegenheden, alsmede via topontmoetingen. De Europese Raad vertrouwt erop dat de hechtheid, de intensiteit en het belang van de betrekkingen tussen de EU en de VS tot uiting zullen komen op een succesvolle EU/VS-top op 26 juni; ook de versterking van het economisch partnerschap en de intensivering van de dialoog op het niveau van het bedrijfsleven zullen de betrekkingen verstevigen. Op het gebied van de betrekkingen tussen de EU en Canada is de afgelopen tijd aanzienlijke vooruitgang geboekt, met name op de top in Ottawa op 18 maart. Het onverminderde belang van de betrekkingen tussen de EU en Japan zal worden beklemtoond op de EU/Japan-top op 22 juni.
74. De Europese Raad is verheugd over het resultaat van de EU/Rusland-top op 21 mei, met inbegrip van het akkoord over de voorbereidingen voor de toetreding van Rusland tot de WTO. De top volgde op de uitbreiding van de Partnerschaps- en Samenwerkingsovereenkomst tot de uitgebreide Unie; de EU ziet er nu naar uit het Protocol bij de PSO onverwijld te bekrachtigen. De Europese Raad is tevens verheugd over het streven van de Russische regering om de grensakkoorden met Estland en Letland spoedig te ondertekenen en te bekrachtigen. De Europese Raad benadrukt dat er met de Russische partners veel werk in het verschiet ligt, waarbij voorrang zal worden verleend aan de ontwikkeling van "vier gemeenschappelijke ruimten". De samenwerking op milieugebied in de regio van de Oostzee zal een belangrijk deel van deze agenda uitmaken. De Europese Raad dringt opnieuw aan op spoedige bekrachtiging door Rusland van het Protocol van Kyoto, en, naar aanleiding van de toezegging van president Poetin om vaart te zetten achter de bekrachtiging, verzoekt hij de Commissie om met de Russische autoriteiten de voordelen te bespreken die de bekrachtiging zal opleveren, zowel voor Rusland als in een breder kader.
75. De Europese Raad verklaart nogmaals bereid te zijn om zijn strategisch partnerschap met China voort te zetten en een op onderlinge overeenstemming en dialoog berustende, strategische relatie met India te ontwikkelen. De Europese Raad verzoekt de Raad om het wapenembargo verder te bespreken in het kader van de algemene betrekkingen van de Europese Unie met China.

Regionale betrekkingen

76. De Europese Raad verklaart nogmaals bereid te zijn om de dialoog met regionale partners te verdiepen. Hij is verheugd over de vooruitgang die onlangs bij de dialoog EU-Afrika is geboekt, met inbegrip van het vruchtbare resultaat van de ministeriële trojka in Dublin op 1 april, en moedigt verdere inspanningen om deze dialoog te ontwikkelen en te optimaliseren aan. De nieuwe mentaliteit van zelfredzaamheid die door NEPAD wordt geïllustreerd, zorgt voor een nieuw elan. De Europese Raad juigt de vooruitgang toe die door de Afrikaanse Unie is geboekt, in het bijzonder de instelling van een continentaal vredes- en veiligheidsbestel, en zal de samenwerking met de Afrikaanse Unie en de subregionale organisaties verder uitbouwen. De Afrikaanse Vredesfaciliteit, die met succes op de rails is gezet, en het werk dat in het kader van het EVDB is verricht, vormen de basis voor een hechtere en efficiëntere samenwerking tussen de Europese Unie en Afrika op het uiterst belangrijke gebied van conflictbeheersing en conflictpreventie.
77. De Europese Raad juicht tevens de versterking toe van de betrekkingen tussen de EU, Latijns-Amerika en het Caribisch gebied op de top in Guadalajara (Mexico) van 28/29 mei en onderstreept dat hij de mogelijkheden van deze betrekkingen ten volle wil benutten. De Unie zal, voortbouwend op het resultaat van de top in Guadalajara, beginnen met de voorbereiding van de volgende top die in 2006 in Wenen wordt gehouden.

Specifieke zorgwekkende situaties

78. De Europese Raad besprak een aantal specifieke zorgwekkende situaties. Hij nam de aangehechte conclusies over Irak en over het vredesproces in het Midden-Oosten aan.

Sudan/Darfur

79. De Europese Raad benadrukt zijn grote ongerustheid over de aanhoudende humanitaire crisis en de grootschalige mensenrechtenschendingen in Darfur. Hij roept de regering van Sudan op alles in het werk te stellen om de toegang voor humanitaire bijstand, de bescherming en veiligheid van burgers en humanitaire hulpverleners te verzekeren en de milities te ontwapenen. Hij is ingenomen met de staakt-het-vuren-overeenkomst van Ndjamena van 8 april 2004 en dringt er bij de partijen op aan zo spoedig mogelijk een politiek akkoord te sluiten. Hij prijst de inspanningen van de Afrikaanse Unie (AU) om het mechanisme van toezicht op het staakt-het-vuren in de regio Darfur uit te voeren en bevestigt dat de EU betrokken is bij en financiële steun verleent aan deze missie.

Democratische Republiek Congo

80. De Europese Raad spreekt zijn grote ongerustheid uit over de recente gebeurtenissen in Oostelijk Congo, die het overgangsproces in gevaar zouden kunnen brengen. Hij doet een beroep op de Congolese leiders om ten volle hun verantwoordelijkheid te nemen bij de uitvoering van de overgangsagenda en herhaalt dat snelle ontwapening, demobilisatie en reïntegratie van voormalige strijders alsook de totstandbrenging van een verenigd, geïntegreerd leger en politiekorps kritieke factoren voor het welslagen ervan zullen zijn. Hij herhaalt zijn steun voor de VN-operatie in de DRC. De Europese Raad roept alle buurlanden, met name Rwanda, op alles in het werk te stellen om het vredesproces in de DRC te steunen en zowel bilateraal als multilateraal op gebieden van wederzijds belang samen te werken. De EU is bereid deze landen bij dergelijke inspanningen bij te staan.

Iran

81. De Europese Raad beklemtoont dat de Unie aanstuurt op hechtere banden met Iran, op basis van maatregelen van Iran om tegemoet te komen aan de bezwaren van de EU met betrekking tot het Iraanse kernprogramma, terrorismebestrijding, mensenrechten en de houding van Iran ten aanzien van het vredesproces in het Midden-Oosten. De Europese Raad neemt nota van het werk dat de IAEA momenteel in Iran verricht en spoort het land aan om, in een geest van volledige transparantie, volledig met de Organisatie samen te werken met betrekking tot zijn kernprogramma, teneinde alle resterende vraagstukken uit de weg te ruimen. De Europese Unie zal de besprekingen voortzetten, in het licht van het recente rapport van directeur-generaal El-Baradei van de IAEA en van de resultaten van de vergadering van de Raad van Beheer van de IAEA, die momenteel in Wenen plaatsvindt.

Benoeming van de speciale vertegenwoordiger van de secretaris-generaal van de VN voor Kosovo

82. De Europese Raad is ingenomen met de aankondiging van de secretaris-generaal van de VN dat hij voornemens is de heer Soren Jessen Petersen te benoemen tot speciale vertegenwoordiger voor Kosovo en hoofd van UNMIK. De EU zal nauw samenwerken met de nieuwe speciale vertegenwoordiger van de secretaris-generaal en zal diens inspanningen om te komen tot een waarlijk multi-etnisch Kosovo op basis van de uitvoering van Resolutie 1244 van de VN-Veiligheidsraad krachtig steunen.

EUROPESE RAAD 17-18 JUNI

PRESIDENTSVERKIEZINGEN IN SERVIË

Op 1 mei heeft de Europese Unie de toetreding van tien nieuwe lidstaten en het einde van de tragische naoorlogse periode van scheiding van Europa gevierd. De Europese Raad herhaalt dat de agenda van Thessaloniki zich er duidelijk voor uitspreekt dat de toekomst van Servië en Montenegro en de andere landen van de Westelijke Balkan zich in de Europese Unie blijft situeren.

De Europese Unie benadrukt dat de presidentsverkiezingen in Servië op 27 juni een cruciaal moment zijn voor Servië, voor de statunie van Servië en Montenegro en voor de ontwikkeling van hun betrekkingen met de Europese Unie. De Europese Raad spoort de burgers van Servië ertoe aan gebruik te maken van hun democratisch stemrecht en er zodoende voor te zorgen dat Servië zich resoluut losmaakt uit het isolement van het verleden en zich begeeft in de richting van Europese integratie door middel van democratie, hervormingen, regionale samenwerking en eerbiediging van de mensenrechten, de rechtsstaat en de internationale verplichtingen. De Europese Unie wenst met de Servische leiders samen te werken in de geest van Europese integratie en op grond van een gedeelde gehechtheid aan de Europese waarden.

EUROPESE RAAD 17-18 JUNI

EUROPESE DEFENSIE: OVERLEG NAVO-EU, PLANNING EN OPERATIES

De Europese Raad was ingenomen met het verslag (doc. 10596/04 van 15 juni 2004) van de secretaris-generaal/hoge vertegenwoordiger over de vorderingen tot dusver van de werkzaamheden met betrekking tot de voorstellen vervat in het document "Europese defensie: overleg NAVO-EU, planning en operaties", dat door de Europese Raad in december 2003 in Brussel met instemming was begroet. De Europese Raad benadrukte opnieuw dat het van belang is dat deze maatregelen zo spoedig mogelijk in werking treden en dat de nodige middelen bij voorrang beschikbaar worden gesteld.

De Europese Raad kwam overeen werk te maken van de oprichting van een civiel/militaire cel binnen de militaire staf van de EU, zoals in het voornoemde rapport is uiteengezet, en kwam overeen dat de cel uiterlijk eind dit jaar met haar werkzaamheden moet beginnen.

De Europese Raad kwam overeen werk te maken van de oprichting van een kleine EU-cel bij SHAPE en van verbindingsregelingen voor de NAVO en de EUMS, zoals in het voornoemde rapport staat, en verzocht de SG/HV contact op te nemen met de secretaris-generaal van de NAVO met het oog op een spoedige overeenkomst die eind dit jaar in werking kan treden.

De Europese Raad kwam overeen werk te maken van de oprichting van een operatiecentrum. De Europese Raad besloot dat de mogelijkheid om snel een operatiecentrum te installeren uiterlijk op 1 januari 2006 beschikbaar moet zijn. De Europese Raad beklemtoonde het belang van de parameters voor deze capaciteit, zoals vermeld in het document van het voorzitterschap dat de Europese Raad in december 2003 heeft goedgekeurd, met name dat dit geen permanent HQ wordt, dat nationale HQ's de belangrijkste optie voor autonome militaire operaties blijven en dat de beslissing om gebruik te maken van de collectieve capaciteit van de EUMS op advies van het Militair Comité zou worden genomen, vooral wanneer een gezamenlijke civiel/militaire reactie vereist is en wanneer geen nationaal HQ is aangewezen. In dit verband besloot de Europese Raad, rekening houdend met de vermogens en andere kenmerken die voortvloeien uit het feit dat dit geen permanent HQ is, dat het doel moet zijn dat het operatiecentrum operaties met de omvang van operatie Artemis kan plannen en leiden, binnen het spectrum van de taken bedoeld in het Verdrag. De Europese Raad verzocht de SG/HV om een gedetailleerd voorstel in die zin, als basis voor verdere bespreking in het PVC, op advies van het EUMC en het CIVCOM. Hij wees erop dat, in het licht van de ervaringen, verdere ontwikkelingen van de omvang of aard van deze capaciteit kunnen worden onderzocht en dat de Raad hiertoe verdere besluiten zal moeten nemen.

De Europese Raad benadrukte dat de synergieën tussen deze nieuwe EVDB-faciliteiten en de bestaande Raadsstructuren ten volle moeten worden benut. In dat verband was de Europese Raad ingenomen met de afspraak dat de civiel/militaire cel en de faciliteiten voor een operatiecentrum in hetzelfde gebouw moeten worden gevestigd als de hoofdstructuren van de EUMS en, zoveel mogelijk, de politiek/militaire structuren van DGE.

EUROPESE RAAD 17-18 JUNI

IRAK

De EU streeft naar een veilig, stabiel, verenigd, welvarend en democratisch Irak dat een positieve bijdrage levert aan de stabiliteit van de regio; een Irak dat constructief samenwerkt met zijn bureaus en met de internationale gemeenschap om gemeenschappelijke uitdagingen het hoofd te bieden. De EU is het erover eens dat de EU als geheel met de overgangsregering van Irak en de Iraakse bevolking tot een partnerschap moet komen om deze doelstellingen te verwezenlijken.

Tegen deze achtergrond kijkt de Europese Raad uit naar het herstel van de Iraakse soevereiniteit op 30 juni 2004 en verwelkomt hij de met de hulp van de VN gevormde volledig soevereine Iraakse overgangsregering, die met ingang van de genoemde datum - wanneer de bezetting zal eindigen en de voorlopige autoriteit van de coalitie zal worden ontbonden - het volledige gezag op zich zal nemen.

In dit verband is de Europese Raad ingenomen met de unanieme goedkeuring van resolutie 1546 van de VN-Veiligheidsraad, die internationale steun behelst aan de Irakezen, opdat zij vrijelijk hun politieke toekomst kunnen bepalen en een begin kunnen maken met de wederopbouw van hun land, alsmede een mandaat voor de VN om, voorzover de omstandigheden zulks toestaan, een leidende rol te spelen in de politieke overgang.

De Europese Raad is ingenomen met het engagement waarmee de nieuwe premier van Irak zich voorneemt de nationale eenheid te versterken, en onderstreept het belang van de komende nationale conferentie die de politieke representativiteit van de Iraakse politieke instellingen zal versterken in de aanloop naar de uiterlijk in januari 2005 te houden verkiezingen.

De Europese Raad ziet uit naar de verkiezingen voor het nationale overgangsparlement, uiterlijk in januari 2005, als een belangrijke stap op weg naar een democratisch Irak. In dit opzicht is de Europese Raad ingenomen met de vorming van de onafhankelijke verkiezingscommissie voor Irak en met de leidende rol van de VN bij het adviseren van de Iraakse overgangsregering met betrekking tot het verkiezingsproces.

De Europese Raad onderschrijft de mededeling van de Commissie, getiteld "De Europese Unie en Irak - Een raamwerk voor engagement", alsmede de brief van de hoge vertegenwoordiger en de Commissie waarin verdere terreinen voor engagement worden genoemd. De Europese Raad verzoekt de RAZEB zich in juli te buigen over de specifieke aanbevelingen van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger en overeenstemming te bereiken over passende eerste stappen. Deze stappen zouden onder meer het volgende kunnen omvatten:

- voortzetting van technische en economische bijstand en bijstand bij de wederopbouw;
- tot stand brengen van nauwe samenwerking met VN-teams, onder meer bij de voorbereiding van de verkiezingen;
- uitbouwen van de vertegenwoordiging van de EU in Irak, voorzover de omstandigheden zulks toelaten;
- op gang brengen van een proces van politieke dialoog;
- benutting van de dialoog die de EU met de burens van Irak onderhoudt ter aanmoediging van positief engagement en regionale steun voor het politieke en het wederopbouwproces in Irak.

Daartoe wordt de Raad verzocht zo spoedig mogelijk een bijeenkomst te beleggen van de trojka met de nieuwe Iraakse regering en de premier van Irak uit te nodigen de Raad toe te spreken.

De Europese Raad zal tijdens zijn bijeenkomst in november 2004 de vorderingen inzake het engagement voor Irak bespreken.

De Europese Raad juicht de mogelijkheid toe om, ten bate van de Iraakse bevolking en ter wille van stabiliteit in de regio, een internationale bijeenkomst te beleggen ter ondersteuning van de politieke overgang en het herstel van Irak.

Onder verwijzing naar het rapport van de hoge commissaris van de VN voor de mensenrechten over de huidige mensenrechtensituatie in Irak beklemtoont de Europese Raad het belang van een effectieve bescherming en bevordering van de mensenrechten en moedigt hij de nieuwe Iraakse regering aan passende maatregelen te treffen.

De Europese Raad blijft bij zijn veroordeling van de terreuraanslagen die zoveel dood en verwoesting aanrichten. Hij veroordeelt ook de gijzelingen en moordaanslagen. De Europese Raad betreurt de campagne van gewelddadige terreur in Irak die het lijden van de Iraakse bevolking bestendigt doordat politieke vooruitgang en economische wederopbouw in Irak worden belemmerd. De Raad juicht toe dat alle partijen zich er in het kader van resolutie 1546 van de VN-Veiligheidsraad toe verbinden te handelen in overeenstemming met het volkerenrecht, inclusief de verplichting

tingen uit hoofde van het internationaal humanitair recht, en roept hen ertoe op de naleving van die verplichtingen te garanderen.

EUROPESE RAAD 17-18 JUNI

VREDESPROCES IN HET MIDDEN-OOSTEN

De Europese Raad heeft de recente ontwikkelingen in het Midden-Oosten besproken. De Europese Unie zal zich volledig inzetten om een nieuwe impuls te geven aan de vredesinspanningen.

Hij spreekt zijn bezorgdheid uit over het aanhoudende geweld dat zowel de Israëli's als de Palestijnen treft. Hij roept de extremistische groeperingen nogmaals op tot het staken van terroristische aanslagen die tal van onschuldige mensen het leven hebben gekost. Hij roept de Palestijnse Autoriteit op maatregelen te treffen tegen bij terrorisme betrokken personen. Hij erkent het legitieme recht van Israël op zelfverdediging, maar herinnert er tevens aan dat Israël verplicht is dat recht uit te oefenen binnen de regels van het internationale recht. De Europese Raad is diep bezorgd over het aanhouden van de humanitaire crisis in de bezette Palestijnse gebieden, en dringt er bij de Israëli'sche regering op aan om overeenkomstig het volkerenrecht en Resolutie 1544 van de VN-Veiligheidsraad een einde te maken aan het slopen van gebouwen en dringend maatregelen te treffen om het leed van de Palestijnen te verzachten.

De Europese Raad is ingenomen met het vooruitzicht van de terugtrekking van Israël uit de Gazastrook. Deze terugtrekking zou een belangrijke stap kunnen zijn in de richting van de uitvoering van de Routekaart, mits zij geschiedt in overeenstemming met de elementen die worden genoemd in de conclusies van de Europese Raad van maart 2004. De EU zal geen enkele andere wijziging van de grenzen van vóór 1967 erkennen dan die welke door de partijen in onderling overleg zijn vastgesteld. De EU zal, in het kader van het Kwartet, samenwerken met Israël met het oog op een volledige terugtrekking en met de Palestijnen om de veiligheidsvoorwaarden te waarborgen. De Europese Raad is vastbesloten om de kans te grijpen die door dit initiatief wordt geboden en verzoekt de hoge vertegenwoordiger met de Israëli'sche en de Palestijnse Autoriteiten bijeen te komen om de Europese bijdrage aan de terugtrekking en aan de uitvoering van de Routekaart te bespreken, en om daartoe voorstellen te formuleren.

De Europese Raad is ingenomen met de resultaten die de bijeenkomst van het Kwartet op 4 mei in New York heeft opgeleverd. Hij ziet tevens met voldoening dat de Arabische Liga tijdens de top van 22 en 23 mei in Tunis het vredesinitiatief van Beiroet weer nieuw leven heeft ingeblazen en de Routekaart blijft steunen en dat de Liga geweld tegen burgers, zonder enig onderscheid, verwerpt. De Europese Raad verwelkomt de verklaring van de G-8 waarin zij het Kwartet oproept om vóór het einde van deze maand een bijeenkomst in de regio te houden. De EU ziet uit naar die vergadering, die moet worden aangewend om vooruitgang te boeken bij het vredesproces in het Midden-Oosten.

De Europese Raad herhaalt dat hij ervan overtuigd is dat de Routekaart de enige weg is naar een op overleg gebaseerde twee-staten-oplossing. Hij is vastbesloten de in de Routekaart vastgelegde koers op voortvarende wijze te blijven volgen en roept beide partijen op hun verplichtingen uit hoofde van de Routekaart na te komen.

De Europese Raad dringt bij de Palestijnse Autoriteit aan op onmiddellijke en onherroepelijke maatregelen om alle Palestijnse veiligheidsdiensten te bundelen onder het onmiskenbaar toezicht van een naar behoren gemachtigde Eerste Minister en minister van Binnenlandse Zaken. Hij herhaalt dat hij bereid blijft de Palestijnse Autoriteit steun te bieden bij het opnemen van diens verantwoordelijkheid voor de openbare orde en, in het bijzonder, bij de verbetering van de civiele politie en van de wets-handhaving. De EU zal bekijken welke praktische maatregelen daartoe kunnen worden genomen. De Europese Unie beveelt aan om de Egyptische regering daarbij te betrekken, zegt in dit verband haar steun toe en herhaalt dat zij tot samenwerking met de Egyptische regering bereid is. De Europese Raad dringt aan op de ontwikkeling van contacten en een dialoog tussen Israël en de Palestijnse Autoriteit.

De Europese Raad roept Israël ook op te breken met het nederzettingenbeleid, alle nederzettingen-activiteit te bevriezen, de sinds maart 2001 opgerichte vooruitgeschoven nederzettingen te ontmantelen en een einde te maken aan de confiscatie van land en de plaatsing van het zogenoemde veiligheidshek op Palestijns grondgebied, die de uitvoering van de twee-staten-oplossing feitelijk onmogelijk dreigen te maken.

De Europese Raad roept op tot hernieuwde inspanningen ten behoeve van een alomvattend staakt-het-vuren als een stap in de richting van de ontmanteling van terroristische vermogens en infrastructuur, en tot hernieuwde vooruitgang op de weg naar vrede.

De Raad is ingenomen met de oprichting van het trustfonds van de Wereldbank en dringt aan op internationale steun voor dit, voor de Palestijnse economische en sociale wederopbouw belangrijke, initiatief.

De Europese Raad spreekt opnieuw de overtuiging uit dat een rechtvaardige en duurzame oplossing in het vredesproces alleen via onderhandelingen tussen de partijen en met de steun van de internationale gemeenschap kan worden bereikt. Voor geweld en terreur is geen plaats bij het zoeken naar een rechtvaardige en duurzame vrede in het Midden-Oosten. Een politiek perspectief is van cruciaal belang voor het vredesproces. De Europese Raad herinnert eraan dat ook Syrië en Libanon betrokken moeten worden bij deze alomvattende vredesregeling.

BIJDRAGE AAN DE CONCLUSIES VAN DE EUROPESE RAAD

De Intergouvernementele Conferentie, op het niveau van de staatshoofden en regeringsleiders bijeen, heeft een akkoord bereikt over het ontwerp-verdrag tot vaststelling van een grondwet voor Europa op basis van de teksten in de documenten CIG 81/04 en CIG 84/04. Na de afrondende juridische bijwerkingen en harmonisatie van de teksten zal het Verdrag vóór eind 2004 worden ondertekend.

De Europese Raad is verheugd over de succesvolle afsluiting van de Intergouvernementele Conferentie. Het verdrag tot vaststelling van een grondwet voor Europa is een historische stap in het proces van integratie en samenwerking in Europa. De grondwet scheidt, op basis van het werk van de Conventie, een doelmatig, democratisch en transparant kader voor de toekomstige ontwikkeling van de Unie. Hij voltooit het proces dat is begonnen toen bij het Verdrag van Rome de hoofdlijnen voor de Europese integratie werden uitgezet. Evenals het Verdrag van Rome zal de grondwet lange tijd dienen als fundament voor een Unie ten dienste van haar burgers.